

N:o 74.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 18 maj 1897.

— — — — Andra Kammaren den 18 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret.

(Statsutskottets utlåtande n:o 5 samt memorial n:is 32, 35, 86 och 87.)

Till Konungen.

I afseende å regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, innefattande anslagen till *landtförvarsdepartementet*, får Riksdagen för Eders Kongl. Maj:t anmäla följande beslut.

Ordinarie anslag.**Generalstaben och Intendenturcorpsen.**

1:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, under förutsättning af bifall till hvad Eders Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen under punkt 3:o af denna hufvudtitel föreslagit, medgifva, att vid nuvarande krigsarkivariens afgang måtte indragas de å generalstabens stat för en krigsarkivarie uppförda löneförmåner, 4,000 kronor jemte två ålderstillägg, samt det för en amanuens der uppförda arfvode, 1,800 kronor, men deremot å samma stat uppföras följande arfvoden:

till en krigsarkivarie	kronor 2,500: —
» » bibliotekarie	» 1,000: —
» » aktuarie	» 800: —

samt att, vid bifall härtill, minska anslaget till generalstaben, nu 251,000 kronor, med 1,500 kronor till 249,500 kronor.

I nämnda punkten 3:o af denna hufvudtitel har Eders Kongl. Maj:t rörande anslaget till intendenturcorpsen föreslagit Riksdagen att medgifva, att, för tillgodoseende af behovet af redogörare vid generalstaben, å intendenturcorpsens stat måtte uppföras aflöning för ytterligare en intendent af andra klassen med tillhopa 2,895 kronor, äfvensom att den till tjänstgöring vid generalstaben placerade intendenten måtte åtnjuta inqvarteringsersättning i likhet med hvad som vore medgifvet de intendent, som vore placerade å truppförband, der dylik förmån af befälet åtnjötes,

samt att, vid bifall härtill, öka anslaget till intendenturcorpsen, nu 356,179 kronor, med 2,895 kronor till 359,074 kronor.

Till följd af kamrarnes skiljaktiga beslut öfver Eders Kongl. Maj:ts förslag beträffande förändring i generalstabens och intendenturcorpsens stater har denna fråga förfallit, och har Riksdagen i 1898 års riksstat uppfört anslagen till generalstaben och intendenturcorpsen med oförändrade belopp, det förra med 251,000 kronor och det senare med 356,179 kronor.

Aflöning och rekrytering m. m.

2:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att medgifva, att samtliga trumpetare af manskapsklassen vid Svea, Göta, Norrlands och Vendes trängbataljoner måtte få hållas i tjänstgöring under hela året, samt att, vid bifall härtill, öka anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 8,495,500 kronor, med 966 kronor till 8,496,466 kronor.

Om än vid tiden för inspektörens för trängen i statsrådsprotokollet omförmälda framställning till Eders Kongl. Maj:t om förlängd tjänstgöring för ifrågavarande 8 trumpetare må hafva yppat sig någon svårighet att hålla trumpetarebeställningarna vid trängen besatta, så torde åtminstone för närvarande denna svårighet icke göra sig så känbar, i det att, enligt hvad Riksdagen inhemtat, den 1 januari 1897 ingen af samtliga trumpetarebeställningar vid trängen var vakant. Med anledning häraf och då Riksdagen icke heller är öfvertygad om lämpligheten att draga samtliga dessa beställningsmän under hela deras anställningstid från sysselsättningar, till hvilka de efter denna tids slut af brist på fallenhet för trumpetareyrket eller af annan anledning måhända måste återgå, har Riksdagen icke bifallit Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning.

Riksdagen, som, på sätt i punkt 7:o här nedan meddelas, i enlighet med denna sin uppfattning afslagit jemväl Eders Kongl. Maj:ts der omförmälda framställning om ökning af anslaget till arméns munderingsutrustning, har följaktligen i riksstaten för år 1898 uppfört anslaget till aflöning och rekrytering m. m. med oförändradt belopp af 8,495,500 kronor.

Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation.

3:o. I enlighet med Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning har Riksdagen minskat anslaget till ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation, nu 56,822 kronor, med 3,313 kronor till ett jemnadt belopp af 53,500 kronor.

Resestipendier till artilleri- och ingenjööfficerare.

4:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för beredande af medel till två resestipendier för artilleriofficerare, hvartdera stipendiet å 2,000 kronor årligen, öka anslaget till resestipendier till artilleri- och ingenjööfficerare, nu 6,000 kronor, med 1,000 kronor till 7,000 kronor.

Af ifrågavarande anslag, nu 6,000 kronor, äro 3,000 kronor afsedda att utgå till ett resestipendium åt artilleriofficerare och enahanda belopp till reseunderstöd åt officerare vid fortifikationen.

Med hänsyn till artillerivapnets betydliga tillväxt under de senare åren har Riksdagen funnit något ökade medel lämpligen böra beredas för att sätta artilleriofficerare i tillfälle att vinna kännedom om detta vapens utveckling i andra länder, hvadan Riksdagen bifallit Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning. Dervid har Riksdagen dock velat uttala, att det synes Riksdagen önskligt, att den tid, hvarunder stipendiaten skulle vara skyldig att vistas utrikes, om möjligt icke, till följd af stipendiebeloppets nedsättning från 3,000 till 2,000 kronor, minskas i den betydande grad, som enligt statsrådsprotokollet ifrågasatts.

Riksdagen har alltså, för beredande af medel till två resestipendier åt artilleriofficerare, hvartdera stipendiet å 2,000 kronor, ökat anslaget till resestipendier till artilleri- och ingenjööfficerare, nu 6,000 kronor, med 1,000 kronor till 7,000 kronor.

Krigshögskolor.

5:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, med godkännande af de för krigshögskolan samt för artilleri- och ingenjörhögskolan upprättade, i statsrådsprotokollet omförmälda nya stater, öka anslaget till krigshögskolor, nu 66,507 kronor, med 1,353 kronor till 67,860 kronor.

Beträffande ifrågavarande anslag har Riksdagen velat omförmäla, att vid 1896 års riksdag motion väcktes, att Riksdagen skulle, i det syfte som i motionen anfördes, anhålla, att Eders Kongl. Maj:t måtte framlägga förslag till nya stater ej mindre för krigshögskolorna än äfven för krigsskolan å Karlberg. Med anledning af berörda motion yttrade statsutskottet vid nämnda riksdag bland annat, att utskottet i likhet med motionären funnit staterna för de tre skolorna förete väsentliga skiljaktigheter i motsvarande delar och att, särskildt hvad krigsskolans stat vidkomme, densamma icke längre lämpade sig för de förhållanden, som derstädes på senare tiden inträdt, men att då utskottet vore förvissadt, att Eders Kongl. Maj:t redan hade sin uppmärksamhet fäst på dessa frågor och icke torde underlåta att för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill omständigheterna kunde föranleda, utskottet icke trott det vara erforderligt, att Riksdagen då afläte skrifvelse i detta ämne till Eders Kongl. Maj:t.

Eders Kongl. Maj:t har nu framlagt nya stater endast för de två krigshögskolorna. Emellan dessa stater, sådana de nu föreligga, kvarstå visserligen skiljaktigheter i motsvarande delar, men då dessa skiljaktigheter väsentligen bero på det olika undervisningssättet vid dessa skolor, har Riksdagen af denna anledning icke trott hinder böra möta mot godkännande af berörda stater, helst deraf icke betingas någon nämnvärd ökning i anslaget till krigshögskolor. Deremot och då ny stat för krigsskolan å Karlberg icke tillika framlagts och Riksdagen delar 1896 års statsutskotts uppfattning om behöfligheten af en omreglering af den för krigsskolan gällande staten, hvilken icke längre kan anses lämpa sig för de förhållanden, som derstädes på senare tiden inträdt, har Riksdagen, som föreställer sig, att en sådan omreglering skulle leda till besparing för statsverket, ansett sig böra hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes, så snart ske kan, förelägga Riksdagen ny stat för krigsskolan å Karlberg, hvarom Riksdagen jemväl gör hemställan under punkt 14:o angående öfriga ordinarie anslag, bland hvilka anslaget till krigsskolan förekommer.

Riksdagen har därför, med godkännande af de vid denna skrifvelse fogade nya stater för krigshögskolan samt artilleri- och ingenjörhögskolan (bil. litt. a och b), ökat anslaget till krigshögskolor, nu 66,507 kronor, med 1,353 kronor till 67,860 kronor.

Arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel.

6:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att öka anslaget till arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel, nu 405,282 kronor, med 75,000 kronor till 480,282 kronor.

Eder Kongl. Maj:ts förevarande framställning, i hvad densamma innebär ökning af detta anslag med det för underhåll af de i följd af den förbättrade härordningen erforderliga nya kasernetablissemanten behöfliga belopp af 35,000 kronor, har Riksdagen af den utredning, statsrådsprotokollet innehåller, funnit påkallad. Beträffande åter den föreslagna ökningen i öfrigt eller med 40,000 kronor, afsedda för underhåll af äldre byggnader, har Riksdagen icke ansett skäl bifalla densamma i vidare mån än att med hänsyn till att, såsom i statsrådsprotokollet erinras, under senare åren åtskilliga nya fästningsverk tillkommit, hvarkas underhåll skall med detta anslag bestridas, öka anslaget med 9,718 kronor, hvarigenom anslagets belopp blefve afjemnadt till 450,000 kronor. Riksdagen har därför på det sätt bifallit Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att anslaget till arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel, nu 405,282 kronor, ökats med 44,718 kronor till 450,000 kronor.

Arméns munderingsutrustning.

7:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, vid bifall till Eders Kongl. Maj:ts under punkt 2:o af denna hufvudtitel gjorda, i punkt 2 af denna skrifvelse omförmälda framställning, öka anslaget till arméns munderingsutrustning, nu 1,939,191 kronor, med 845 kronor till 1,940,036 kronor.

Såsom Riksdagen i berörda punkt af denna skrifvelse anført, har Riksdagen afslagit Eders Kongl. Maj:ts förevarande förslag om ökning af anslaget till arméns munderingsutrustning och i 1898 års riksstat uppfört detta anslag, nu 1,939,191 kronor, med oförändradt belopp.

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén.

8:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att öka anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén, nu 244,117 kronor, med 7,000 kronor till 251,117 kronor.

Då den föreslagna ökningen af detta anslag är betingad deraf, att lifgardets till häst nya kasern kräver större kostnader för uppvärmning och belysning än dess nuvarande, har Riksdagen ökat anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén, nu 244,117 kronor, med 7,000 kronor till 251,117 kronor.

Lindring i rustnings- och roteringsbesvärén.

9:o. Med bifall till Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning har Riksdagen, för beredande af ytterligare tio procent lindring i rustnings- och roteringsbesvärén, ökat anslaget till lindring i rustnings- och roteringsbesvärén, nu 1,995,200 kronor, med 332,500 kronor till 2,327,700 kronor.

Omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland.

10:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att öka anslaget till omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, nu 1,688,614 kronor, med *dels* 42,000 kronor och *dels* 1,469 kronor till 1,732,083 kronor, äfvensom, vid bifall härtill, medgifva, att Eders Kongl. Maj:t måtte så ändra gällande stater för skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente, att i dessa stater till kommenderingstillägg uppföres, i hvar och en af de båda förstnämnda staterna, i stället för 188 kronor, 727 kronor och i den sistnämnda staten, i stället för 99 kronor, 490 kronor.

Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning, så vidt den afser ökning af detta anslag med 42,000 kronor, motsvarar af Eders Kongl. Maj:t föreslagen minskning med 42,000 kronor i anslaget till »fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland», hvarom Riksdagen i nästföljande punkt af denna skrifvelse meddelar yttrande.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning i öfrigt, har ökat anslaget till omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland med 42,000 kronor för omorganisationens bedrifvande; samt för beredande af kommenderingstillägg till beställningsmän vid nämnda kavalleri, ökat omförmälda anslag med 1,469 kronor, äfvensom medgifvit, att Eders Kongl. Maj:t må så ändra gällande stater för skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente, att i dessa stater till kommenderingstillägg uppföras, i hvar och en af de båda förstnämnda staterna, i stället för 188 kronor, 727 kronor och i den sistnämnda staten, i stället för 99 kronor, 490 kronor, i följd hvaraf anslaget till omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, nu 1,688,614 kronor, ökats med sammanlagdt 43,469 kronor eller alltså till 1,732,083 kronor.

Fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland.

11:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, vid bifall till Eders Kongl. Maj:ts i nästföregående punkt af omförmälda förslag om ökning af anslaget till omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, minska anslaget till fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, nu 345,000 kronor, med 42,000 kronor till 303,000 kronor.

Riksdagen, som, enligt hvad i nästföregående punkt anmäls, beslutat öka förstnämnda anslag med 42,000 kronor, har med bifall till Eders Kongl. Maj:ts framställning minskat anslaget till fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, nu 345,000 kronor, med 42,000 kronor till 303,000 kronor.

Disciplinkompaniet.

12:o. I enlighet med Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, har Riksdagen ur riksstaten uteslutit anslaget till disciplinkompaniet, nu 29,600 kronor.

13:o. Inom Riksdagen har i särskilda motioner föreslagits:
dels, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes genom sin arméförvaltning, och så vidt

möjligt redan till innevarande års regementsmöten, genom entreprenör låta anskaffa hästskor till hvarje kavalleriregemente, vid hvilket skoningskostnaden utgjorde mera än 1 krona 25 öre för 4 stycken underlagda skor;

dels och att Riksdagen ville för sin del besluta ändring i kongl. förordningen den 19 juni 1885 angående öfverflyttning på statsverket af anskaffningen och underhållet af beklädnads-, beväring-, rems- samt häst- och sadelmunderingspersedlarna vid rusthållskavalleriet, hvarigenom föreskrift lemnades, som ålade staten skyldighet att bekosta hästskor, söm och broddar, hvilka anskaffas för nummerhäst under dennes tjänstgöring vid regementet eller eljest vid militära öfningar, äfvensom att Riksdagen ville, till bestridande af de genom sådan ändring för staten uppkommande utgifter, anvisa ett belopp af 5,500 kronor årligen.

Till stöd för förstberörda förslag har anförts att, då det rådde stor olikhet i kostnaden för skoningen af hästarna vid de olika kavalleriregementena — så att då vid ett regemente kostnaden för skoningen af en häst uppginge till cirka 1 krona per gång, belöpte den sig vid ett annat till 2 kronor 50 öre, hvilket sökt visas med intyg och räkningar, bifogade motionen — det vore tydligt nog, att en stor oegentlighet föreläge, så mycket mera anmärkningsvärd, som de jemförda regementena vore förlagda inom samma område, men borde kostnaden för ifrågavarande ändamål vara densamma vid de olika kavalleriregementena.

Beträffande sistnämnda förslag har i motionen anförts, att staten enligt den åberopade förordningen under vissa vilkor öfvertagit den rusthållarne vid indelta rusthållskavalleriet åliggande skyldigheten att anskaffa och underhålla häst- och sadelmunderings- m. fl. persedlar vid nämnda kavalleri.

Till dessa persedlar hörde emellertid jemväl hästskor, söm och broddar, som för nummerhäst anskaffades under dennes tjänstgöring vid militära öfningar, och funnes stöd därför i äldre författningar i ämnet.

Så t. ex. hade § 6 af kongl. förordningen den 11 maj 1795 angående indelade ryttares och dragoners beklädnad, beväring och utredning följande lydelse: »Allt det, som icke af Kongl. Maj:t och Kronan eller ryttarne och dragonerna, enligt hvad här ofvan tydligen är utstakadt, anskaffas, det påkosta och anskaffa rusthållarne sjelfva i en sådan ordning, att följande mindre munderingspersedlar, nemligen skinulifstycken — — — hästeskor och söm, får vid hvart och ett rust-

håll efter egen beqvämighet beställas och anskaffas.» Och i kongl. brefvet den 2 november 1833 till kongl. krigskollegium angående reglemente för Uplands läns rusthållares beklädnadsfond sades i § 3 uttryckligen, att till de så kallade mindre munderingspersedlarne hörde jemväl hästskor och söm.

Emellertid hade Eders Kongl. Maj:t i utslag den 18 december 1896 i särskildt mål förklarad, att »hästskor, söm och broddar icke ingått bland de hästutredningspersedlar vid indelta kavalleriet, hvilkas anskaffning och underhåll numera af kronan öfvertagits».

Efter detta utslag hade man anledning antaga, att rusthållarne vid indelta kavalleriet fortfarande vore lagligen underkastade åliggandet att utan ersättning utgöra nämnda del af rustningsbesväret, hvilket emellertid icke syntes öfverensstämma med den princip, som gjort sig gällande i författningarna om lindring i rustnings- och roteringsbesväret, nemligen att nämnda besvär icke vidare i någon mån skulle åligga enbart den dermed förut betungade jorden.

Då det i sistnämnda motion påpekade förhållande synes Riksdagen förtjent af uppmärksamhet, och den utgift, som skulle drabba statsverket genom rusthållets befriande från ifrågavarande skoningskostnad måste anses vara af ringa betydelse, har Riksdagen, som icke funnit lämpligt att Riksdagen för ändamålet anslår medel, innan frågan blifvit allsidigt utredd, ansett motionen böra föranleda Riksdagen att hos Eders Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af sådan utredning och framläggande af det förslag, som deraf kan påkallas. Och har Riksdagen med anledning af det förstnämnda förslaget ansett sig böra hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, det Eders Kongl. Maj:t vid sådan utredning jemväl täcktes taga i öfvervägande, huruvida, på sätt antyds, kostnaderna för skoning af kavalleriets hästar må kunna genom förändrad anordning af denna angelägenhet i allmänhet nedbringas.

Riksdagen vill därför anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke rusthållares kostnad för skoning af nummerhäst under tjänstgöring må kunna af statsverket öfvertagas äfvensom huruvida kostnaderna för skoning af kavalleriets hästar må kunna genom förändrad anordning af denna angelägenhet i allmänhet nedbringas.

Öfriga ordinarie anslag.

14:o. Beträffande öfriga här ofvan ej omnämnda ordinarie anslag under denna hufvudtitel har icke föreslagits någon förändring; och

får Riksdagen, under hänvisning till hvad Riksdagen här ofvan under punkt 5:o anfört rörande staten för krigsskolan, anmäla, att Riksdagen i 1898 års riksstat upptagit samtliga de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel, i hvilka förändring icke här ofvan blifvit anmäld, till oförändrade belopp; dock att anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Eders Kongl. Maj:ts kansli för jemnande af hufvudtitelns slutsumma minskats med 53 kronor eller till 5,985 kronor.

I sammanhang härmed får Riksdagen anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes förelägga Riksdagen förslag till ny stat för krigsskolan å Karlberg.

Extra anslag.

15:o. Med bifall till Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning har Riksdagen för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m. på extra stat för år 1898 anvisat 53,000 kronor.

Artilleribehof.

16:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att utöfver det för fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen åt armén beviljade, mien ännu ej anvisade belopp, 3,618,750 kronor, för enahanda ändamål på extra stat bevilja ytterligare 7,482,250 kronor, samt att af sålunda beviljade medel till utgående under år 1898 anvisa 1,466,750 kronor.

Då Riksdagen icke kan bestrida den af militära fackmän framhållna uppfattningen, att ett lands försvar under dess armés öfvergång från ett slags eldhandvapen till ett annat befinner sig i ett visst svaghets-tillstånd, har Riksdagen ansett, att för förkortande af denna öfvergångstid de åtgärder, som för anskaffning af sådan ny beväpning vidtagas, böra inom gränsen af påräkneliga tillgångar vara så verksamma som möjligt. Riksdagen har därför tagit i öfvervägande, huruvida icke detta syftemål skulle kunna i förevarande fall vinnas på annan väg än genom att, på sätt Eders Kongl. Maj:t förutsatt, för tillverkningen delvis anlita enskilda verkstäder, utan att dock anslag för ändamålet behöfde beviljas till så stort årligt belopp, som Eders Kongl. Maj:t äskat.

Dervid har Riksdagen icke funnit hinder böra möta i Riksdagens föregående uttalande i denna fråga. Ty då 1896 års Riksdag vid beviljande af 860,250 kronor för år 1897 till anskaffning af nya eldhandvapen åt armén uttalade den önskan, att, derest de nya gevären till hela det antal, som beräknades härför skola kunna erhållas, icke hunne att under året tillverkas vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, de likväl måtte, så vidt lämpligen ske kunde, tillverkas inom landet, torde Riksdagen framför allt hafva åsyftat, att beställning i utlandet af de nya gevären skulle undvikas.

Då nu staten redan nedlagt betydande kostnader för utvidgning af sitt eget gevärsfaktori i och för tillverkning af dessa nya eldhandvapen, synes det Riksdagen vara till fördel, om detta faktori, som beräknats kunna efter berörda utvidgning tillverka något öfver 15,000 gevär om året, blefve förmedelst någon ytterligare utvidgning satt i stånd att utföra en något större årstillverkning och derigenom öfvertaga hela denna anskaffning, hvarigenom naturligtvis större likformighet deri vunnas. Riksdagen har därför inhemtat upplysning angående kostnaden för en sådan utvidgning och får dervid åberopa det vid denna skrifvelse såsom bil. litt. c fogade kostnadsförslag af fabriets styresman, hvaraf framgår, att en ytterligare årstillverkning af 5,000 gevär skulle betinga en kostnad för utvidgning af fabrieten till belopp af 100,000 kronor, samt att en sådan utvidgning skulle kunna vara fullbordad den 1 januari 1898, från hvilken tid fabrieten alltså kunde på detta sätt uppbringa sin tillverkning till 20,000 gevär om året.

Af uppgjord jmförelse mellan de tidpunkter, vid hvilka det erforderliga antalet af nya eldhandvapen för armén skulle under olika förutsättningar vara anskaffadt, framgår, att, derest Carl Gustafs stads gevärsfaktori användes för en årstillverkning af 20,000 gevär, anskaffningen af det erforderliga antalet 200,000 st. skulle vara fullbordad den 1 maj 1907, att, om vid nämnda faktori tillverkades intill 15,000 gevär om året och anbudet från Gefle tillika antoges, anskaffningen skulle vara fullbordad den 1 juli 1907, och att, derest anbudet från Husqvarna i stället antoges, anskaffningens fullbordande skulle ega rum först den 1 januari 1909. Ett antagande af vare sig det ena eller det andra af dessa anbud skulle dessutom, på grund af att desamma omfattade 100,000 gevär, tillverkade under loppet af 10 år, medföra, att statens faktori, der betydliga kostnader nedlagts och en stam af arbetare uppöfvats, skulle redan efter några år stå utan sysselsättning med nytillverkning.

På grund af hvad sålunda af Riksdagen anförts, har Riksdagen ansett lämpligt, att anslaget till anskaffningen af nya eldhandvapen för år 1898 bestämdes efter en beräkning af 20,000 st. samt att Carl Gustafs stads gevärsfaktori ensamt användes för denna anskaffning och i sådant syfte undergår erforderlig utvidgning. Och då kostnaden utgör för 20,000 gevär, tillverkade vid nämnda faktori, efter 57,35 kronor stycket, 1,147,000 kronor och för ifrågavarande utvidgning 100,000 kronor, anser Riksdagen sig böra till anskaffning af nya eldhandvapen för armén på extra stat för år 1898 anvisa 1,247,000 kronor.

Enär Eders Kongl. Maj:t endast med hänsyn till förutsatt uppgörelse med enskilda verkstäder om tillverkning af visst antal nya eldhandvapen för armén föreslagit, att Riksdagen skulle, utöfver redan för ändamålet anslaget belopp, bevilja ytterligare medel, kommer detta alltså, med den lösning, frågan vid riksdagen vunnit, icke att för det närvarande erfordras, då det torde böra ankomma på hvarje Riksdag att för ändamålet anvisa det belopp, som med hänsyn till disponibla tillgångar och öfriga anslagsbehof kan finnas lämpligt.

Riksdagen har följaktligen, för anskaffning af nya eldhandvapen åt armén, af härför beviljadt belopp på extra stat för år 1898 anvisat 1,247,000 kronor.

17:o. Under erinran, att 1896 års Riksdag för anskaffning af 6,500 revolverar med tillbehör beviljade 208,000 kronor och deraf på extra stat för år 1897 anvisat 104,000 kronor, har Riksdagen, med bifall till Edert Kongl. Maj:ts derom nu gjorda framställning, af det utaf 1896 års Riksdag för *anskaffning af revolverar med tillbehör* beviljade belopp på extra stat för år 1898 anvisat återstående 104,000 kronor.

18:o. Sedan Riksdagen af det enligt den år 1891 uppgjorda plan för *anskaffning af mobiliseringsammunition till eldhandvapen åt armén* härför erforderliga belopp af 4,000,000 kronor för åren 1893—1897 beviljat sammanlagdt 3,250,000 kronor, har Eders Kongl. Maj:t för nämnda ändamål på extra stat för år 1898 äskat återstående 750,000 kronor.

Enär medelst anvisande af det utaf Eders Kongl. Maj:t nu äskade belopp ifrågavarande anskaffningsbehof blefve fylldt, har Riksdagen för anskaffning af mobiliseringsammunition till eldhandvapen åt armén på extra stat för 1898 anvisat 750,000 kronor.

19:o. Sedan för *anskaffning af fältartillerimateriel*, hvartill beräknats åtgå 1,270,000 kronor, 1893—1896 års Riksdagar anslagit tillsammans fyra femtedelar af berörda kostnadsbelopp eller 1,016,000 kronor, har Riksdagen, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda

framställning, till fortsatt anskaffning af fältartillerimateriel på extra stat för 1898 anvisat återstående 254,000 kronor.

20:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1898 bevilja för *anskaffande och anordnande af skjutfält för Vendes artilleriregemente* 170,000 kronor.

Riksdagen, som icke vill förneka behovet af ett särskildt skjutfält för Vendes artilleriregemente och icke heller haft något att erinra mot den föreslagna platsen därför, har deremot trots sig finna, att de för dess anordnande beräknade kostnader kunna i ej oväsentlig mån minskas. Då, såsom i statsrådsprotokollet upplyses, jordmånen å den mark, som skulle för ändamålet exproprieras, består till största delen af ofruktbar, lös sandjord af relativt lågt värde, torde det för jordlösen beräknade belopp, 91,783 kronor, kunna vid blifvande uppgörelse nedbringas. Härjemte torde staten genom användning eller återförsäljning kunna godtgöra sig åtminstone någon del af den till 43,200 kronor beräknade kostnaden för inlösen af växande skog och den till 11,650 kronor upptagna kostnaden för inlösen af byggnader å det föreslagna skjutfältet. Vid sådant förhållande har Riksdagen icke ansett sig böra för ändamålet anvisa högre belopp än 120,000 kronor. Skulle detta belopp icke visa sig tillräckligt, föreställer sig Riksdagen, att det öfverskjutande beloppet skulle utan svårighet kunna anvisas af fjerde hufvudtitelns besparingar.

Riksdagen har därför, för anskaffande och anordnande af skjutfält för Vendes artilleriregemente, på extra stat för år 1898 anvisat 120,000 kronor.

Fortifikationsbehof.

20:o. För *anskaffning af en fälttelegrafafdelning och materiel till ett fältingeniörkompani och två fältingeniörstaber* har Eders Kongl. Maj:t på extra stat för år 1898 äskat 58,000 kronor.

Då med beviljande af det af Eders Kongl. Maj:t nu begärda belopp behovet af fältingeniörmateriel bör anses fylldt, har Riksdagen, för anskaffning af en fälttelegrafafdelning och materiel till ett fältingeniörkompani och två fältingeniörstaber, på extra stat för år 1898 anvisat 58,000 kronor.

21:o. Sedan 1894 och 1895 årens Riksdagar för *uppförande af nya kasernetablissemant* m. m. beviljat tillhopa 3,057,560 kronor, hvaraf 1,411,925 kronor skulle utgå af försäljningsmedel för vissa kronans

tomter m. m., samt af återstående beloppet, 1,645,635 kronor, anvisat att på extra stat utgå för år 1895 400,000 kronor, för år 1896 420,000 kronor och för år 1897 likaledes 420,000 kronor, har Riksdagen, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, af den för uppförande af nya kasernetablissemment beviljade summa på extra stat för år 1898 anvisat återstående 405,635 kronor.

22:o. Till *fortsättande af arbetena på Karlsborgs fästning med Vaberget* har Eders Kongl. Maj:t på extra stat för år 1898 äskat 200,000 kronor.

Riksdagen, som inhemtat, att fullbordande af de arbeten å Karlsborgs fästning med Vaberget, som ännu återstå att utföra, beräknas skola betinga en kostnad af sammanlagdt omkring 4,000,000 kronor, har, till fortsättande af arbetena på Karlsborgs fästning med Vaberget, på extra stat för år 1898 anvisat 200,000 kronor.

Artilleri- och fortifikationsbehof.

23:o. Uti statsverkspropositionen har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1898 bevilja, dels under punkt 23 af denna hufvudtitel till *påbörjande af befästningsarbeten vid inloppet till Göteborg* 500,000 kronor och dels under punkt 24 af samma hufvudtitel till *påbörjande af befästningsanläggningar vid Boden* 500,000 kronor.

Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställningar hafva icke vunnit Riksdagens bifall.

24:o. Under erinran att 1896 års Riksdag dels till *befästningsarbeten jemte bestyckning och försänkningar vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning* beviljat 1,940,400 kronor och deraf på extra stat för år 1897 anvisat 976,500 kronor, dels till *anordningar för försvarets ledning inom sistnämnda fästning* beviljat 335,000 kronor och deraf på extra stat för år 1897 anvisat 167,500 kronor, dels ock till *förstärkningsarbeten vid Kungsholmens fästning* beviljat 322,600 kronor och deraf på extra stat för år 1897 anvisat 160,000 kronor, får Riksdagen anmäla, att Riksdagen, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, af härför beviljade belopp på extra stat för år 1898 anvisat:

till *befästningsarbeten jemte bestyckning och försänkningar vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning* återstående 963,900 kronor;

till anordningar för försvarets ledning inom sistnämnda fästning återstående 167,500 kronor, samt
till förstärkningsarbeten vid Kungsholmens fästning återstående 162,600 kronor.

Intendenturbehof.

25:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat bevilja till *anskaffning af intendenturutrustning åt armén* 1,830,920 kronor samt till utgående under år 1898 deraf anvisa 536,980 kronor.

I afseende å den föreslagna anskaffningen af intendenturutrustning åt armén för år 1898 framgår af den i statsrådsprotokollet förebragta utredning äfvensom af hvad Riksdagen i öfrigt inhemtat, att medelst anvisande af de för anskaffning af veterinärmateriel, infanteriammunitionsvagnar, packvagnar och bataljonsförbinderivagnar äskade belopp behofvet af berörda materiel och vagnar blefve tillgodosedt, samt att med bristande materiel, ingående i fordonens belastning, afses följande persedlar:

Expeditionsmateriel (expeditionslådor med innehåll, kassa- och räkningslådor).....	kr.	36,500: —
Förplägnadsmateriel (kantiner för officerare, kokserviser för underofficerare och manskap, kokapparater för sjukvårdskompanierna, vågar med vigtsatser, en mindre del emballeringsmateriel m. m.).....	»	107,800: —
Verktyg för handverkare (skraddare, skomakare, slagtare, smeder, träarbetare, tunnbindare, bagare, hofslagare, sadelmakare).....	»	50,650: —
Verktyg för jord- och gröfre träarbeten (hackor, spett, kedje- och spännsågar).....	»	17,700: —
Hästutredningspersedlar i reserv (lokor och selar).....	»	5,850: —
Sjukvårds- och veterinärmateriel (förbinderitält, sängutredning för sjuke och sårade, veterinärmateriel, köttbesigtninginstrument m. m.).....	»	66,370: —
Lägermateriel och diverse (krubbstreck, lyktor med fodral och fodral till ljus, lådor för hästskosöm).....	»	1,550: —
	Summa kr.	286,420: —

hvaraf nu äskats att utgå hälften, eller i jernadt belopp 140,00 kronor.

Härjemte har Riksdagen velat erinra, att af de 24 flyttande sjukhus, som för armén erfordras, Riksdagen anvisat medel till anskaffning

af 12, hvadan alltså, om medel nu anslås till 4, 8 sådana sjukhus återstå att anskaffa.

Riksdagen, som med anledning häraf ansett sig böra anvisa det af Eders Kongl. Maj:t för år 1898 äskade belopp för anskaffning af sådan felande intendenturutröstning, som måste betraktas såsom mest angelägen att på förhand anskaffa, har deremot icke funnit lämpligt att för närvarande fatta beslut om beviljande af ytterligare belopp för framtida anskaffning af sådan utrustning. Dertill finnes så mycket mindre anledning, som enligt Riksdagens åsigt en eller annan af de intendenturutröstningspersedlar, som enligt generalintendentens uppgift anses erforderliga, exempelvis stöflar, icke synas böra på förhand i större mängd anskaffas, enär det med skäl kan befaras, att de skulle taga skada under lång tids förvaring i förråden.

Riksdagen har fördenskill, för anskaffning af intendenturutröstning åt armén, på extra stat för år 1898 anvisat 536,980 kronor.

26:o. Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1898 bevilja för *uppförande af barackbyggnader i Östersund* och till *betäckande af kostnaderna för barackbyggnader vid Landskrona* 39,700 kronor.

Emot Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning i hvad den afser beredande af ersättning för det belopp af 12,713 kronor, arméförvaltningen förskjutit för barackbyggnader i Landskrona för Vendes trängbataljon, har Riksdagen icke haft något att anmärka, hvaremot och då Eders Kongl. Maj:t upptagit kostnaden för uppförande af en barackbyggnad i Östersund för Norrlands artilleriregementes beväring till 27,000 kronor, under det att de baracker, hvartill Riksdagen förut beviljat medel, ansetts kunna utföras för 22,700 kronor för hvarje, och skäl ej synt förefinnas, hvarför nämnda barack skulle behöfva göras dyrbarare än de öfriga, Riksdagen ansett, att för ifrågavarande ändamål icke bör anvisas högre belopp än sistberörda 22,700 kronor.

Riksdagen har därför, för uppförande af barackbyggnad i Östersund och till betäckande af kostnaderna för barackbyggnader vid Landskrona, på extra stat för år 1898 anvisat 35,400 kronor.

Diverse behof.

27:o. Med bifall till Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, har Riksdagen, i likhet med hvad under en följd af år egt rum, till *reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän* på extra stat för

år 1898 anvisat ett anslag af 9,000 kronor, med rättighet för Eders Kongl. Maj:t att få under ett följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas.

28:o. Till *skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande* har Eders Kongl. Maj:t på extra stat för år 1898 äskat 160,000 kronor med rättighet för Eders Kongl. Maj:t att få under följande år använda hvad af anslaget kunde under året besparas.

Enär, sedan 1894 och 1895 års Riksdagar för skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande anvisat 90,000 kronor hvardera, 1896 års Riksdag för ifrågakvarande ändamål anslag ett till 120,000 kronor ökad belopp, deraf 30,000 kronor till en riksskyttefest, samt af statsrådsprotokollet upplyses, att skjutbanorna behöfva utsträckas för skjutning på 400 meters afstånd, hvilken anordning beräknats betinga en kostnad af 30,000 kronor, har Riksdagen ansett, att för skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande lämpligen bör på extra stat för år 1898 anvisas 120,000 kronor.

Riksdagen har därför, till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande, på extra stat för år 1898 anvisat 120,000 kronor, med rättighet för Eders Kongl. Maj:t att få under följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas.

29:o. I statsverkspropositionen har Eders Kongl. Maj:t under punkt 30:o af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att för utförande under år 1898 af *försöksmobilisering* och dermed sammanhängande fälttjänst-öfningar vid en arméfördelning på extra stat för år 1898 bevilja 700,000 kronor.

Riksdagens beslut med anledning af detta förslag har Riksdagen i särskild skrifvelse anmält.

Stockholm den 18 maj 1897.

Med undersåtlig vördnad.

Bu. Litt. A.

Ordinarie anslagen under riksstatens Fjerde hufvudtitel.

	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemför- lig anvisning, på förslag.		Summa.	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Landförsvarsdepartementet.						
Aföningar och expenser samt inqvarterings- och resekostnad.						
Departementschefen	17,000	—	—	—	17,000	—
Departementet	50,250	—	—	—	50,250	—
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet, <i>förslags- anslag</i> , Nuvarande belopp	6,088	—	—	—	6,088	—
<i>Minskas</i> för jemnande af hufvudtitelns slutsumma med 53: —	5,985	—	—	—	5,985	—
Arméförvaltningen	147,265	—	—	—	147,265	—
Generalitetsstaten	124,660	—	—	—	124,660	—
Generalstaben	251,000	—	—	—	251,000	—
Artilleristaben	12,200	—	—	—	12,200	—
Kommandantsstaten	14,348	—	—	—	14,348	—
Aföning och rekrytering m. m.	8,495,500	—	—	—	8,495,500	—
Intendenturcorpsen	356,179	—	—	—	356,179	—
Ökad aföning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne, <i>för- slagsanslag</i>	41,911	—	—	—	41,911	—
Stipendier för fältläkarecorpsen och veterinärstaten	21,800	—	—	—	21,800	—
Inqvarteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>	165,970	—	—	—	165,970	—
Inqvartereringens ordnande i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	21,450	—	—	—	21,450	—
Trp:t	9,725,518	—	—	—	9,725,518	—

	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemför- lig anvisning, på förslag.		Summa.	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Trp:t	9,725,518	—	—	—	9,725,518	—
Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	9,500	—	—	—	9,500	—
Reservbefälet, <i>förslagsanslag</i> , högst	53,516	—	—	—	53,516	—
Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation, <i>förslagsanslag</i> , högst. Nuvarande belopp	56,822	—	—	—	—	—
<i>Minskas med</i>	3,322	—	—	—	—	—
	53,500	—	—	—	53,500	—
Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	164,376	—	—	—	164,376	—
Resestipendier till artilleri- och ingenjööfficerare. Nuvarande be- lopp	6,000	—	—	—	—	—
<i>Ökas med</i>	1,000	—	—	—	—	—
	7,000	—	—	—	7,000	—
Resestipendier till militärläkare	2,000	—	—	—	2,000	—
Durchmarschkostnader, <i>reservationsanslag</i>	8,000	—	—	—	8,000	—
Remontering och hästlega m. m.						
Remontering och skoning m. m. för garnisonerade arméns hästar, <i>reservationsanslag</i>	170,670	—	—	—	170,670	—
Lega för hästar till artilleriets och ingenjörtruppernas exercis	154,390	—	—	—	154,390	—
Skolor för officerare, underbefäl och militär- läkare.						
Krigshögskolor, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp	66,507	—	—	—	—	—
<i>Ökas med</i>	1,353	—	—	—	—	—
	67,860	—	—	—	67,860	—
Ridskolan, <i>reservationsanslag</i>	30,000	—	—	—	30,000	—
Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>reservationsanslag</i>	31,000	—	—	—	31,000	—
Artilleriskjutskolor, <i>reservationsanslag</i>	22,200	—	—	—	22,200	—
Krigsskolan, <i>reservationsanslag</i>	76,729	—	—	—	76,729	—
Volontärskolor, <i>förslagsanslag</i>	158,345	—	—	—	158,345	—
Militärläkares undervisning, <i>reservationsanslag</i>	6,350	—	—	—	6,350	—
Trp:t	10,740,954	—	—	—	10,740,954	—

	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.		Summa.	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Trp:t	10,740,954	—	—	—	10,740,954	—
Naturaunderhåll, sjukvård, öfningar och materiel.						
Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg, <i>reservationsanslag</i>	77,287	—	—	—	77,287	—
Det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar, <i>reservationsanslag</i>	1,099,440	—	—	—	1,099,440	—
De värnpliktigas vapenöfningar, <i>förslagsanslag</i>	3,094,960	—	—	—	3,094,960	—
Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel, <i>reservationsanslag</i>	1,299,855	—	—	—	1,299,855	—
Arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationsöfningar och materiel, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp	405,282: —	—	—	—	—	—
Ökas med	44,718: —	—	—	—	—	—
	450,000	—	—	—	450,000	—
Trängens öfningar, <i>reservationsanslag</i>	5,000	—	—	—	5,000	—
Mathållning vid garnisonerade armén, <i>förslagsanslag</i>	1,415,620	—	—	—	1,415,620	—
Fouragering vid garnisonerade armén, <i>förslagsanslag</i>	710,500	—	—	—	710,500	—
Arméns munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	1,939,191	—	—	—	1,939,191	—
Arméns intendentur- och sjukvårdsträng, <i>reservationsanslag</i>	83,855	—	—	—	83,855	—
Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp... 244,117: —	—	—	—	—	—	—
Ökas med	7,000: —	—	—	—	—	—
	251,117	—	—	—	251,117	—
Diverse intendenturbehof, <i>reservationsanslag</i>	32,923	—	—	—	32,923	—
Skattelindringar och ersättningar till rust- och rotehållare.						
Lindring i rustnings- och roteringsbesvären, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp	1,995,200: —	—	—	—	—	—
Ökas med	332,500: —	—	—	—	—	—
	2,327,700	—	—	—	2,327,700	—
Rustnings- och roteringsersättning	—	—	693,400	—	693,400	—
Roteringsunderstöd, <i>förslagsanslag</i>	12,500	—	—	—	12,500	—
Störtade eller skadade nummerhästar vid indelta kavalleriet, <i>förslagsanslag</i>	4,900	—	—	—	4,900	—
Trp:t	23,545,802	—	693,400	—	24,239,202	—

	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemför- lig anvisning, på <i>förslag</i> .		Summa.	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Trp:t	23,545,802	—	693,400	—	24,239,202	—
Diverse anslag.						
Hämmande af smittosamma sjukdomar bland indelta kavalleriets nummerhästar, <i>förslagsanslag</i>	1,700	—	—	—	1,700	—
Omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp	1,688,614	—	—	—	—	—
Ökas med	43,469	—	—	—	—	—
	1,732,083	—	—	—	1,732,083	—
Fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, <i>förslagsanslag</i> , högst. Nuvarande belopp	345,000	—	—	—	—	—
Minskas med	42,000	—	—	—	—	—
	303,000	—	—	—	303,000	—
Extra utgifter	67,000	—	—	—	67,000	—
Disciplinkompaniet, <i>förslagsanslag</i> , högst. Anslaget uteslutes ur riksstaten.	—	—	—	—	—	—
Summa	25,649,585	—	693,400	—	26,342,985	—

Bil. Litt. B.**Extra ordinarie anslag under riksstatens Fjerde hufvudtitel.**

	Kronor.	ö.
Landtförsvarsdepartementet.		
Värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m.		
För tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m.	53,000	—
Artilleribehof.		
För anskaffning af nya eldhandvapen åt armén.....	1,247,000:	—
» » » revolverar med tillbehör.....	104,000:	—
» » » mobiliseringsammunition till eldhandvapen åt armén.....	750,000:	—
Till fortsatt anskaffning af fältartilleriemateriel.....	254,000:	—
För anskaffande och anordnande af skjutfält för Vendes artilleriregemente.....	120,000:	—
	2,475,000	—
Fortifikationsbehof.		
För anskaffning af en fälttelegrafafdelning och materiel till ett fältingeniörkompani och två fältingeniörstabter.....	58,000:	—
» uppförande af nya kasernetablissemant.....	405,635:	—
Till fortsattande af arbetena å Karlsborgs fästning med Vaberget.....	200,000:	—
	663,635	—
Artilleri- och fortifikationsbehof.		
Till befästningsarbeten jemte bestyckning och försänkningar vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning.....	963,900:	—
» anordningar för försvarets ledning inom Vaxholms o. Oscar-Fredriksborgs fästning.....	167,500:	—
» förstärkningsarbeten vid Kungsholmens fästning.....	162,600:	—
	1,294,000	—
Trp:t	4,485,635	—

	Kronor.	ö.
Trp:t	4,485,635	—
Intendenturbehof.		
Till anskaffning af intendenturutrustning åt armén.....	536,980: —	—
För uppförande af barackbyggnad i Östersund och till betäckande af kostna- derna för barackbyggnader vid Landskrona	35,400: —	572,380
Diverse behof.		
Till reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän	9,000: —	—
» skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande	120,000: —	129,000
Summa	5,187,015	—

Bil. litt. a.

Stat för Krigshögskolan.

	Kronor.	Kronor.
1 chef, lön.....	4,000	—
dagaflöning à 4 kronor	1,460	—
lönetillägg för 2 tjenstehästar à 400 kronor.....	800	—
fourageersättning à 1 krona om dagen för hvarje häst.....	730	6,990
1 adjutant, arfvode.....	—	600
1 d:o d:o	—	600
1 redogörare, d:o	—	500
1 vaktmästare, d:o.....	—	750
Arfvoden åt lärare:.....		
Arfvodena beräknas till årligen 300 kronor för hvarje timmes undervisningskyldighet i veckan, eller 300×28	8,400	—
Arfvodestillägg för hel kurs åt 4 lärare i landmilitära ämnen, som undervisa hvar annat år, à 500 kronor, tillsammans 2,000 kronor, eller för år	1,000	—
Arfvode åt läraren i tyska språket	1,000	—
D:o åt läraren i sjökrigsvetenskap, hvar annat år 300 kronor, eller för år.....	150	10,550
Sommaröfningar.....	—	4,000
Till inköp och underhåll af inventarier, böcker och undervisningsmateriel.....	—	500
Expenser, ved, ljus, städning m. m.	—	2,500
Summa kronor.....	—	26,990

Anm. 1. Professorn vid generalstaben meddelar utan arfvode undervisning i geodesi.

Anm. 2. Chefen, adjutanterna och ordinarie eleverna åtnjuta dessutom inqvarteringsersättning enligt författningarna, den först nämnde såsom öfverstelöjtnant, de öfrige såsom subalternofficerare, hvilken ersättning utgår från anslaget till »Inqvarteringskostnader».

Anm. 3. Dagaflöning och fourageersättning för skottdag utgå af de å anslaget uppkommande besparingar eller, om dessa icke dertill lemna tillgång, af fjerde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Bil. litt. b.

Stat för Artilleri- och Ingeniörhögskolan.

	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Aföning.			
Stab.			
1 chef, arfvode	1,500	—	
1 adjutant, do	700	—	
1 redogörare för medels- och persedeluppbörderna, arfvode	900	—	
För bibliotekets och samlingarnas vård och redovisning, arfvode	300	—	3,400
Lärare och repetitörer.			
1 lärare i artilleri med tillhörande öfningar, arfvode	1,800	—	
1 do i artilleriritning, arfvode	500	—	
1 do i krigsbyggnadskonst med ritning och tillhö- rande öfningar, arfvode	1,800	—	
1 do i byggnadskonst med ritning, arfvode	1,000	—	
1 do i krigskonst och militärgeografi samt krigshisto- ria jemte tillhörande öfningar, arfvode	1,800	—	
1 do i matematik och teoretisk mekanik (allmän kurs), arfvode	2,400	—	
1 do i do do (högre kurs), arfvode	2,000	—	
1 do i tillämpad mekanik (med ritning), arfvode	800	—	
1 do i beskrifvande geometri, arfvode	800	—	
1 do i fysik, arfvode	1,000	—	
1 do i kemi, arfvode	1,400	—	
1 do i franska språket, arfvode	1,300	—	
För undervisning i artilleripjesers och projektilers till- verkning och besigtning, arfvode	150	—	
<i>Anm. 1.</i> Enligt kongl. brefvet den 24 januari 1826 utgår detta arfvode till den officer, som är beordrad att hafva tillsyn öfver kanongjutningen för kronans räkning.			
Transport	16,750	—	3,400

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 13 Häft.

	Kronor.		Kronor.		Kronor.	
Transport	16,750	—	3,400	—		
Till repetitörer, arfvoden	3,000	—	19,750	—		
<i>Ann. 2.</i> Chefen för högskolan, militäre lärare, adjutanten, jemte repetitörer åtnjuta, så vida de icke i annan egenskap äro till inqvarteringsförmån berättigade, inqvarteringsersättning från anslaget till inqvarteringskostnader, enligt författningarna, i den grad de på stat innehafva.						
Elever.						
Till stipendier åt elever tillhörande artillerivapnet.....	—	—	3,000	—		
<i>Ann. 3.</i> De elever vid högskolan, hvilka icke i och för sin tjänst åtnjuta inqvartering i Stockholm, erhålla inqvartering från anslaget till inqvarteringskostnader, enligt författningarna, i den grad de på stat innehafva.						
Betjening.						
1 väbel, tillika förste vaktmästare, lön... kronor 800: —						
tjenstgöringspenningar » 300: —	1,100	—				
1 andre vaktmästare, tillika tjänstgörande vid laboratoriet, arfvode	750	—	1,850	—	28,000	—
<i>Ann. 4.</i> Tjänstgöringspenningar åtnjutas endast under verklig tjänstgöring.						
<i>Ann. 5.</i> Om någon af betjeningen åtnjuter bostad jemte vedbrand, böra, såvida icke dessa förmåner tillkomma honom såsom portvakt eller för andra åligganden utöfver tjänsten, desamma till ett värde af 150 kronor inräknas under lönen eller arfvodet, och utgår då lönen för förste vaktmästaren med 650 kronor och arfvodet för andre vaktmästaren med 600 kronor.						
Omkostnader och underhåll.						
Biblioteket, fysiska kabinettet och kemiska laboratoriet	—	—	2,000	—		
Lokalernas uppvärmning och belysning samt för skötsel af värmeapparat och gasmotor.....	—	—	2,200	—		
Vattenförbrukningsafgift.....	—	—	100	—		
Inventariers underhåll.....	—	—	700	—		
Skrifmaterialier för undervisningen, expeditionen och redogörelsen.....	—	—	250	—		
Städning och tvätt.....	—	—	600	—		
Transport	—	—	5,850	—	28,000	—

	Kronor.		Kronor.		Kronor.	
Transport	—	—	5,850	—	28,000	—
Renhållning	—	—	150	—		
Elevernas praktiska öfningar samt rese- och traktamentskostnader, afvensom handräckningar m. m. under öfningarna	—	—	4,500	—		
Reseersättningar	—	—	770	—		
<i>Anm. 6.</i> Till de elever, som äro officerare vid artilleriets i landsorten förlagda regementen och corpser, utbetalas ersättning för resa till Stockholm vid lärokursens början och för återresa vid kursens slut enligt kongl. brefven den 15 augusti 1865 och den 27 oktober 1893.						
<i>Anm. 7.</i> Till lärare, repetitörer och elever, som äro officerare vid artilleriets i landsorten förlagda regementen och corpser, utgår från vederbörligt anslag ersättning för resor till och från vapenöfningarne, enligt kongl. brefven den 30 maj 1873, den 7 december 1877 och den 12 oktober 1894.						
Extra utgifter	—	—	600	—		
<i>Anm. 8.</i> Häruti äro inbegripna de enligt kongl. brefvet den 13 januari 1824 till bestridande af kostnader för tryckning af lärokurser m. m. anslagna 300 kronor, att redovisas inför inspektören för militärläroverken.						
Till underhåll af högskolans lokaler	—	—	1,000	—	12,870	—
Summa	—	—	—	—	40,870	—

Anm. 9. I fall å en eller annan titel brist skulle uppstå, må, till betäckande deraf användas de å andra titlar möjligen uppkommande besparingar, endast anslaget i dess helhet icke öfverskrides.

Bil. litt. c.

Kostnadsberäkning

för de åtgärder, som vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori måste vidtagas för den årliga tillverkningens ökande med 5,000 st. 6,5 mm gevär m/96.

Byggnad: af sten, 21 m. × 12 m., i två våningar jemte gafvelrum för ersättande af slutbesigtning-, elev- och kontorslokaler, hvilka apteras till maskinsalar, beroende på grundens beskaffenhet, kr. 27,000: — å kr. 32,000: —

Maskiner: 38 st., med axlar, remmar och skifvor, enligt specifikation ..... » 56,500: —

Kraft: ökad storlek å turbiner och bredd å rännan i blifvande belysnings- och kraftstation ..... c:a » 5,700: —

1 st. elektrisk generator och 1 st. elektrisk motor med linialer och ledningar ..... » 5,200: —

kr. 99,400: —

Oförutsedda kostnader ..... » 600: —

Summa kr. 100,000: —

Arbetsstammen ökas härvid från 400 till 500 man.

Utvidgningen kan vara utförd, derest bestämmelser derom bekommas före 1 instundande maj, till årets slut och göras effektiv med nästkommande års ingång.

Carl Gustafs stad den 13 februari 1897.

C. Hyltén-Cavallius,
Styresman.

Kostnaden

å de maskiner, som för en eventuel tillökning af fabrikationen med 5,000 gevär årligen äro nödvändiga:

3 st. pipborrmaskiner å kr. 3,500: —	kr. 10,500: —
1 » pipupprymningsmaskin	» 3,000: —
1 » lådborrmaskin	» 3,900: —
2 » reffelmaskiner för lådan å kr. 2,300: —	» 4,600: —
1 » gängmaskin » »	» 775: —
1 » » » slutstycket	» 725: —
1 » infällningsmaskin för handskyddet	» 4,600: —
1 » svarf 7" utan gängskärning	» 750: —
1 » bormaskin med 3 spindlar	» 600: —
1 » bänkbormaskin	» 75: —
1 » hejare	» 1,700: —
1 » större excenterpress	» 2,600: —
20 » mindre horisontala fräsmaskiner å kr. 650: —	» 13,000: —
3 » » » » » 1,500: —	» 4,500: —
Nödiga axlar, lagerbockar, remskifvor och remmar med uppsättning	c:a » 5,000: —
	<hr/>
	Summa kr. 56,325: —
	I rundt tal » 56,500: —